

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/10/2021
Identifikačné číslo spisu:	8110213991
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8110213991.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z.. J. K.Q., narodenej XX. N. XXXX, Š. G. XXX, 2/ S. K., narodeného X. J. XXXX, Š. G. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Lemešom, Košice, Žiškova 19, proti žalovaným 1/ F.. V. S., narodenému XX. N. XXXX, H., H. X, 2/ Z.. K. Y., narodenému X. P. XXXX, H., Ď.M. XXX/X, obaja zastúpení Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s.r.o., Košice, Thurzova 3367/6A, IČO 47 231 785, o určenie neplatnosti zmluvy, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 37C/138/2011 o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. marca 2020 sp. zn. 1Co/11/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ majú proti žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 16. júna 2016 č. k. 37C/138/2011-569 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že zmluva o postúpení pohľadávky medzi žalovaným 2/ ako postupcom a žalovaným 1/ ako postupníkom zo dňa 5. marca 2008 v znení dodatku č. 1 zo dňa 5. marca 2008, sú neplatné. Súčasne určil, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením. Vychádzal zo zistenia, že zmluvou o postúpení pohľadávky zo dňa 5. marca 2008 a jej dodatkom č. 1 zo dňa 5. marca 2008 žalovaný 2/ postúpil žalovanému 1/ pohľadávku titulom rozsudku Arbitrážneho súdu v Košiciach rozhodcu JUDr. Jozefa Čorbu, sp. zn. RKCb/1/2007 zo dňa 7. mája 2007, na základe ktorého boli žalobcovia povinní zaplatiť žalovanému 2/ pohľadávku zo zmenky vo výške 7 500 000 Sk. V exekučnej veci vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 48Er/598/2008 na vymoženie pohľadávky titulom spornej zmenky, resp. označeného rozhodcovského rozsudku, súd exekúciu zastavil z dôvodu, že označený rozhodcovský rozsudok je nulitný (ničotný) právny akt. Po právnom posúdení veci podľa § 39, § 524 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, s odkazom na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobcovia nepreukázali naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, keďže určenie neplatnosti zmluvy netvorí prekážku

právoplatne rozhodnutej veci pre prípadné spory na plnenie zo zmluvy, resp. zo zmenky.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 18. marca 2020 sp. zn. 1Co/11/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odkázal na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožnil (§ 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“). Doplnil, že súd prvej inštancie správne posudzoval, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany práv žalobcov, pričom určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamena úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu len predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je, nie je právny vzťah alebo právo. K nevykonaniu navrhnutého dôkazu, resp. zabezpečenia dôkazu odvolací súd uviedol, že ak boli z pohľadu právneho posúdenia všetky rozhodné skutočnosti dôkazne ozrejmene, súd prvej inštancie nepochybil, keď odmietol vykonať žalobcami navrhnutý dôkaz uložením povinnosti žalobcom predložiť originál zmenky.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobkyňa 1/ a žalobca 2/ spoločne dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. d), písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhli, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a aj rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu uzná za dôvodnú, prípadne aby rozsudky zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Súčasne navrhli odložiť právoplatnosť a vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia pre dôvody hodné osobitného zreteľa.

3.1. Dovolatelia uviedli, že žalobu podali preto, že Okresný súd Košice II viedol proti nim bez právneho titulu exekučné konanie najprv v prospech žalovaného 2/ (pod sp. zn. 48Er/2258/07), ktorý (ako je uvedené v obžalobe ÚŠP) sa pokúsil organizovaným spôsobom neoprávnene obohatiť na úkor ich majetku, a následne v prospech žalovaného 1/ (sp. zn. 48Er/592/2008), ktorý na podklade napadnutej neplatnej zmluvy vystupoval ako oprávnený. Súd prvej inštancie v napadnutej veci v priebehu 6 rokov nekonal alebo konal účelovo neefektívne, nevykonával žiadne nimi navrhované dôkazy (napr. osobnými výpoveďami žalovaných a J. Čorbu), ktorými mala byť preukázaná dôvodnosť žaloby a právny záujem na jej podaní. Súd neskúmal ani výpovede uvedených osôb z trestného konania. Po uplynutí vyše piatich rokov a pre pochybenia v konaní súdu podal žalobca 2/ na Okresnom súde Prešov (sp. zn. 16C/433/2012) žalobu, ktorej zmyslom bolo okrem iného tiež určenie neplatnosti tej istej zmluvy. Dňa 17. júla 2015 bolo exekučné konanie na Okresnom súde Košice II (sp. zn. 48Er/598/2008) zastavené. Zmluvou napadnutou v tomto konaní sa však exekučný súd nezaoberal. Na základe napadnutej zmluvy žalovaní uzavreli ďalšiu zmluvu z 22. mája 2009, ktorou žalovaný 1/ postúpil časť pohľadávky z neexistujúcej zmenky naspäť žalovanému 2/, čo neprispieva k stavu istoty dovolateľov a ohrozuje ich právo na pokojné užívanie majetku.

3.2. Záver súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu považujú dovolatelia za formalistický a nesprávny. Poukázali na to, že Okresný súd Prešov totožnú vec za analogických skutkových a právnych osobitostí prípadu rozhodol rozsudkom z 18. októbra 2018 č. k. 16C/433/2012-485, v ktorom judikoval, že „vo vzťahu k žalobcom žalovanej povinnosti žalovaného zdržať sa rušenia práv žalobcu a jeho manželky výkonom práv z predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávky z 5.3.2008 súd prvej inštancie konštatuje, že na takomto určení má žalobca s manželkou naliehavý právny záujem“. Dovolatelia sa s týmto záverom Okresného súdu Prešov o existencii naliehavého právneho záujmu úplne stotožňujú. Podľa dovolateľov súd prvej inštancie a odvolací súd nesprávne posúdili nepopierateľnú skutočnosť, že naliehavý právny záujem preukázateľne existoval v čase súdneho konania v napadnutej veci. Predmetné rozhodnutie Okresného súdu Prešov bolo doručené odvolaciemu súdu v tejto veci, na čo však odvolací súd nereagoval a v rozpore s čl. 2 CSP rozhodol vec diametrálne odlišne a nerešpektoval tým princíp právnej istoty a zaťažil napadnuté rozhodnutie ústavnou neudržateľnosťou (k tomu dovolatelia citovali rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 499/2011 a I. ÚS 689/2014).

3.3. Napokon žalobcovia v dovolaní namietali, že súd prvej inštancie nekonal rýchlo, efektívne a včas, čo neumožňuje, aby súd na žalobcov uvalil ťarchu trov súdneho konania. Je podľa nich neprípustné, aby v právnom štáte súd za svoje nerelevantné a neefektívne konanie ukladal zodpovednosť vo forme súdnych trov na ťarchu účastníkov konania.

4. Žalovaní 1/ a 2/ v spoločnom vyjadrení k dovolaniu navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol. Podanie žalobcov podľa nich nespĺňa ani len základné podstatné náležitosti dovolania, je nezrozumiteľné a zmätočné, čím sťažuje reálnu možnosť relevantne sa k nemu vyjadriť. Z dovolania nie je zrejmé, aký postup, resp. nesprávnu právnu argumentáciu vyčítajú dovolatelia prvostupňovému či odvolaciemu súdu. Žalovaní ďalej uviedli, že rozhodnutia oboch súdov nižšej inštancie považujú za správne a zákonné. Pokiaľ ide o naliehavosť právneho záujmu na určení neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky zo strany dlžníka, táto otázka je stabilizovanou judikatúrou rozhodovaná rovnako, a to, že dlžník nemá právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, z ktorej je dlžníkom. Takýmto určením by sa totiž nezmenila právna pozícia dlžníka, a preto by sa jednalo v podstate iba o akademický súdny spor. Práve tento právny názor reprezentuje stabilizovanú judikatúru najvyšších súdnych inštitúcií, ktorý má na mysli čl. 2 ods. 2 CSP ako stav právnej istoty a v zmysle tohto dlhodobého ustáleného právneho názoru rozhodovali aj súdy v tejto veci.

5. Žalobkyňa 1/ vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaných zopakovala, že súd prvej inštancie a odvolací súd rozhodli v rozpore s princípom právneho štátu, ako ho vykladá Ústavný súd SR (IV. ÚS 499/2011), a poukázala na vec s analogickými okolnosťami a tými istými účastníkmi, vedenú na Okresnom súde Prešov, ktorý rozhodol, že žalobcovia mali naliehavý právny záujem. Ďalej uviedla, že súd prvej inštancie nevykonával žalobcami navrhované dôkazy, vrátane svedectva žalovaného 1/, ktorým mala byť potvrdená rozhodujúca okolnosť, a to že žalovaný 1/ nikdy nenadobudol dlh od žalovaného 2/ z neexistujúcej tzv. cennej listiny, ale plnil len úlohu bieleho koňa. Súd prvej inštancie podľa žalobkyne 1/ odoprel žalobcom základné právo na spravodlivosť, konal proti ustanoveniu čl. 2 CSP, a tým poskytol ochranu porušovateľom práva zjavne zneužívajúcim zákon, čo podľa čl. 5 prvej vety CSP nepodlieha právnej ochrane.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) skôr než mohol pristúpiť k vecnému posúdeniu dovolania (jeho dôvodnosti), zisťoval, či dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP. Vo vzťahu k dovolaniu žalobcu 2/ dospel k záveru, že jeho dovolanie nebolo spísané advokátom.

7. Aj keď žalobkyňa 1/ a žalobca 2/ podali dovolanie spoločne (ako jedno podanie), splnenie procesných podmienok je potrebné posudzovať vo vzťahu ku každému z nich osobitne. Aj pokiaľ by išlo o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 CSP alebo by spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýval z osobitného predpisu, dovolací súd by síce nebol viazaný rozsahom dovolania (§ 439 CSP), teda dovolanie jedného dovolateľa by sa vecne vzťahovalo aj na ostatné subjekty stojace s dovolateľom na tej istej strane sporu, avšak splnenie podmienok a náležitostí podaného dovolania by súd aj tak musel posudzovať vo vzťahu ku každému subjektu samostatne.

8. Zo súdneho spisu vyplýva, že žalobkyňa 1/ a žalobca 2/ podali spoločné dovolanie, pričom žalobkyňa 1/ na výzvu súdu prvej inštancie preukázala, že má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, avšak žalobca 2/ takéto právnické vzdelanie nepreukázal. Na výzvu súdu prvej inštancie síce žalobca 2/ predložil splnomocnenie pre advokáta, aby ho zastupoval v tomto dovolacom konaní, avšak nepredložil dovolanie spísané advokátom. Teda žalobca 2/ nesplnil podmienky dovolania podľa § 429 ods. 1 druhá veta CSP, preto bolo potrebné jeho dovolanie odmietnuť podľa § 447 písm. e) CSP.

9. K dovolaniu žalobkyne 1/ dovolací súd uvádza, že v zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 písm. d), písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho

súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 CSP).

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

14. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 420 písm. d) CSP, žalobkyňa 1/ v dovolaní odkazovala na viaceré rozhodnutia, ktoré predchádzali rozhodnutiu v preskúmvanej veci, avšak neuviedla konkrétne, v ktorom z ňou odkazovaných konaní malo byť už právoplatne rozhodnuté v tej istej veci, resp. sa už prv malo začať konanie v tej istej veci. Je potrebné zdôrazniť, že musí ísť o konanie v tej istej veci, čo znamená, že účastníkmi (stranami) konania sú tie isté subjekty (aj keď nemusia byť v tom istom procesnom postavení) a aj predmet konania je totožný. Dovolací súd uvádza, že v žiadnom z konaní, na ktoré odkazovala žalobkyňa 1/ v dovolaní, sa neposudzovala platnosť alebo neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky z 5. marca 2008 medzi žalovaným 2/ ako postupcom a žalovaným 1/ ako postupníkom v znení dodatku č. 1.

15. V konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 16C/433/2012 síce určenie neplatnosti tejto zmluvy pôvodne predmetom konania bolo, avšak - ako vyplýva z rozsudku Okresného súdu Prešov z 18. októbra 2018 č. k. 16C/433/2012-485 - na výzvu súdu žalobca upravil žalobný petit tak, že požadoval už len uloženie povinnosti žalovanému zdržať sa rušenia práv žalobcu a jeho manželky (ako vedľajšej účastníčky konania) výkonom práv z predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávky. Okresný súd Prešov potom rozsudkom rozhodoval už len o takto upravenom petite. V odôvodnení rozsudku síce konštatoval špekulatívnosť postupovania pohľadávky aj to, že postupca postupoval na postupníka pohľadávku, ktorá nebola krytá vzhľadom na v tom čase neexistenciu originálu zmenky, avšak nevyslovil sa jednoznačne k platnosti či neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky (ani v odôvodnení rozsudku ako k predbežnej otázke). Okrem toho účastníkom konania na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 16C/433/2012 bol len jeden z účastníkov predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávky, kým v tu posudzovanom konaní sú účastníkmi (na žalovanej strane) obaja, teda ani z pohľadu totožnosti účastníkov konania nejde o rozhodnutie, ktoré by mohlo zakladať prekážku právoplatne rozhodnutej veci alebo prv začatého konania.

16. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) žalobkyňa 1/ vecne zdôvodnila tým, že súd prvej inštancie nevykonával žalobcami navrhované dôkazy a odvolací súd túto vadu konania nenapravil, ako aj to, že súdy právne posúdili vec inak než bola posúdená predtým v obdobnej veci, čím postupovali v rozpore s princípom právnej istoty. K nevykonaniu dôkazov dovolací súd uvádza, že dôvodom zamietnutia žaloby bola neexistencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie). Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby, musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie)

súdne konanie alebo konania. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe, aby súd určil, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane musí vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši, t. j. odstraňuje neistotu vzťahu účastníkov konania alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie (rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 6. decembra 2012 sp. zn. 5Cdo/31/2011).

17. Skúmanie naliehavého právneho záujmu teda nie je primárne založené na vykonaní a vyhodnotení dôkazov (aj keď je možné pripustiť, že aj k otázke naliehavého právneho záujmu môže súd výnimočne vykonať dokazovanie), ale na okolnostiach uvádzaných žalobcom (najčastejšie už v žalobe), resp. vyplývajúcich zo samotného súdneho spisu. Ako správne konštatoval odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku, exekučné konanie, v ktorom bolo voči žalobcom vymáhané plnenie zo zmenky v spojení s predmetnou zmluvou o postúpení pohľadávky, bolo v čase vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu právoplatne zastavené a takisto už bol právoplatný rozsudok Okresného súdu Prešov z 18. októbra 2018 č.k. 16C/433/2012-485, ktorý aj do budúcnosti bráni žalovanému 1/ vo výkone práv z predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávky. Inak povedané, aj keď predmet konania vo veci vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 16C/433/2012 nebol totožný s predmetom tu posudzovaného konania (teda nešlo o res iudicata), žalobcovia už v uvedenom konaní sp. zn. 16C/433/2012 dosiahli to, čo sledovali - aby žalovaný 1/ ako postupník zmluvy o postúpení pohľadávky z 5. marca 2008 nemohol voči nim uplatňovať svoje (domnelé) práva z uvedenej zmluvy. Žaloba o určenie neplatnosti predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávky tak už (minimálne v čase rozhodnutia odvolacieho súdu) nemala žiaden reálny význam, práva žalobcov (už) neboli ohrozené. Za týchto okolností odvolací súd správne potvrdil zamietnutie žaloby súdom prvej inštancie, založené na konštatovaní neosvedčenia naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky.

18. Nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení je dôvodom na zamietnutie žaloby bez toho, aby sa súd zaoberal vecou v jej merite, t. j. tento nedostatok bráni zaoberať sa vecou z hľadiska opodstatnenosti uplatneného nároku. Preto ak súd zamietá určovaciu žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, je vylúčené, aby súčasne žalobu preskúmal po vecnej stránke (uznesenia Najvyššieho súdu SR z 30. júna 2009 sp. zn. 4Cdo/111/2008 a z 22. septembra 2010 sp. zn. 4Cdo/56/2009). Keďže teda v posudzovanej veci súdy dospeli k záveru o neexistencii naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení, bolo správne, že nevykonávali dôkazy vo veci samej, teda na preukázanie platnosti alebo neplatnosti predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávky. Ak žalobkyňa 1/ tvrdila, že nimi navrhnuté dôkazy mohli preukázať aj naliehavý právny záujem, nijako nešpecifikovala, ako by sa vykonaním navrhovaného dokazovania zmenila skutková situácia popísaná vyššie (v bode 17. tohto odôvodnenia).

19. K odlišnosti právneho posúdenia veci v porovnaní s rozsudkom Okresného súdu Prešov z 18. októbra 2018 č. k. 16C/433/2012-485 dovolací súd uvádza, že v odkazovanom rozsudku sa Okresný súd Prešov nezaoberal naliehavým právnym záujmom na určení neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, ale len naliehavým právnym záujmom na určení povinnosti žalovanému (tu žalovanému 1/) zdržať sa rušenia práv žalobcov výkonom práv z predmetnej zmluvy. Nedošlo teda k deklarovaniu existencie naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávky, preto ani rozhodnutie súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu v tu posudzovanej veci nemožno považovať za odlišné posúdenie obdobnej veci a za porušenie princípu právnej istoty.

20. Vzhľadom k vyššie uvedenému dovolací súd nezistil existenciu niektorej z dovolateľkou tvrdených väd podľa § 420 písm. d), písm. f) CSP, preto dovolanie ako neprípustné podľa § 447 písm. f) odmietol.

21. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je potrebné uviesť, že pre prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska

citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

22. Žalobkyňa 1/ v dovolaní nevymedzila konkrétnu právnu otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Pokiaľ spochybňovala právny záver, že žalobcovia neosvedčili naliehavý právny záujem na požadovanom určení, dovolací súd odkazuje na to, čo bolo k naliehavému právnemu záujmu uvedené vyššie. Zároveň k tomu uvádza, že odklon od ustálenej rozhodovacej praxe je možný len tam, kde existuje rozhodovacia prax, ktorá ustálila riešenie určitej (zovšeobecnenej) právnej otázky. Ak dovolateľka namietala podľa nej nesprávne právne posúdenie existencie či neexistencie naliehavého právneho záujmu v konkrétnej veci, nešlo o právnu otázku, vo vzťahu ku ktorej by mohla existovať ustálená rozhodovacia prax, pretože posudzovanie naliehavého právneho záujmu v každej konkrétnej veci je závislé od skutkových okolností tej - ktorej rozhodovanej veci, ktoré sú v každej veci odlišné. Existuje len ustálená súdna prax týkajúca sa naliehavého právneho záujmu vo všeobecnosti (okrem iného aj rozhodnutia citované vyššie v tomto odôvodnení), avšak ide o všeobecné otázky posudzovania naliehavého právneho záujmu a dôsledkov jeho neosvedčenia. Existujú tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu SR o tom, že žalobu na určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky môže podať aj dlžník, ak preukáže naliehavý právny záujem (3Obdo/64/2019, uverejnené v zbierke ako R 62/2020; podobne 1Cdo/76/2007, uverejnené ako R 46/2009, tiež 11Obdo/43/2019). Od týchto rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa odvolací súd (ani súd prvej inštancie) v posudzovanej veci nijako neodklonil, práve naopak, dôsledne ich rešpektoval. Otázka, či je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení v okolnostiach konkrétnej veci, však predstavuje aplikáciu právnej normy na konkrétny skutkový stav zistený v danej veci (v tomto prípade popísaný vyššie, v bode 17. tohto odôvodnenia), ktorý nemožno zovšeobecniť, a teda v tomto zmysle ani nemožno hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi.

23. Keďže teda žalobkyňa 1/ v dovolaní neformulovala žiadnu právnu otázku, vo vzťahu ku ktorej by existovala ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu (žiadnu otázku k niektorej norme hmotného alebo procesného práva, ktorú by bolo možné zovšeobecniť ako výkladový problém), bolo potrebné aj vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu dovolanie odmietnuť podľa § 447 písm. f) CSP, pretože dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom zakladajúcim prípustnosť dovolania.

24. Keďže žalobkyňa 1/ v dovolaní samostatne namietala aj výrok o trovách konania, dovolací súd považuje za potrebné vyjadriť sa aj k tejto otázke. Súd prvej inštancie vo svojom rozsudku druhým výrokom určil, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením (v súlade s vtedy účinnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku). To znamená, že o trovách konania pred súdom prvej inštancie ešte nebolo rozhodnuté a nie je čo preskúmať. Vo vzťahu k výroku rozsudku dovolacieho súdu o trovách odvolacieho konania je možné konštatovať, že vzhľadom na výsledok konania vo veci samej (zamietnutie žaloby) vyznieva výrok, ktorým odvolací súd nepriznal stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania ako priaznivý pre žalobcov, teda ako najlepší možný výsledok, ktorý mohli žalobcovia pri zamietnutí žaloby vo veci samej dosiahnuť. Za týchto okolností je dovolanie žalobkyne 1/ voči výroku o trovách potrebné považovať za dovolanie podané osobou, ktorá nebola subjektívne oprávnená dovolanie podať, pretože rozhodnutie nebolo vydané v jej neprospech (§ 424 CSP), a preto bolo potrebné ho aj v tejto časti odmietnuť podľa § 447 písm. b) CSP.

25. Posúdením návrhu dovolateľky na odklad vykonateľnosti, resp. právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1, ods. 2 CSP, preto v súlade s ustálenou praxou najvyššieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022). Vzhľadom na výsledok tohto konania ani nebol dôvod na odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

26. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.